

CHULALONGKORN
BUSINESS SCHOOL

FLAGSHIP FOR LIFE

การบัญชี ขั้นกลาง

2

พิมพ์ครั้งที่ 6
(ฉบับปรับปรุง)

พิมพ์พนา ศรีสวัสดิ์
ณัฐชานนท์ โทมุกพัฒน์พงศ์
วิศรุต ศรีบุญภาค

อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“พร้อมสไลด์และคำตอบบทฝึกหัดสำหรับอาจารย์
ที่ใช้หนังสือนี้เป็นตำราหลักในชั้นเรียน”

สารบัญ

บทที่ 1 หนี้สินหมุนเวียน	1
ความหมาย การรับรู้ ทางบัญชี และการจัดประเภทของหนี้สิน	1
หนี้สินหมุนเวียน	5
ประเภทของหนี้สินหมุนเวียน	5
หนี้สินหมุนเวียนที่กำหนดมูลค่าได้แน่นอน	6
เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร	7
เงินกู้ยืมระยะสั้น	8
เจ้าหนี้การค้า	9
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	11
ตั๋วเงินจ่าย	12
ส่วนของหนี้สินไม่หมุนเวียนที่ครบกำหนดชำระภายในหนึ่งปี	15
ภาษีมูลค่าเพิ่มค้างจ่าย	23
หนี้สินที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน	26
เงินมัดจำที่กิจการต้องจ่ายเงิน	32
รายได้รับล่วงหน้า	35
รายได้รับล่วงหน้าจากการขายสินค้าหรือการให้บริการโดยทั่วไป	35
รายได้รับล่วงหน้าจากการขายบัตรกำนัลหรือบัตรของขวัญ	36
สิทธิ์ที่มอบให้กับลูกค้าในการเลือกซื้อสินค้าหรือบริการเพิ่มเติม	43
การแสดงและการเปิดเผยข้อมูล	63
ภาคผนวก 1ก ตารางเจ้าหนี้ผู้ลงชำระระยะยาวกำหนดชำระเป็นรายเดือน	66
บทที่ 2 รายการที่มีความไม่แน่นอน	69
ความหมายของรายการที่มีความไม่แน่นอน	69
ประมาณการหนี้สิน และหนี้สินที่อาจเกิดขึ้น	69
ประมาณการหนี้สิน	70
การรับประกันคุณภาพสินค้า	73
การรับประกันคุณภาพที่ไม่สามารถแยกออกจากการขายสินค้าได้	73
การรับประกันคุณภาพแยกต่างหากเพิ่มเติม ซึ่งสามารถแยกออกจากการขายสินค้าได้	79
ประมาณการหนี้สินจากสัญญาการค้าประกันทางการเงิน	87
ประมาณการหนี้สินจากการซื้อ การขนย้าย และการบูรณะสถานที่ตั้งของสินทรัพย์	90
หนี้สินที่อาจเกิดขึ้น	93
สินทรัพย์ที่อาจเกิดขึ้น	96
การแสดงและการเปิดเผยข้อมูล	97

สรุปการบัญชีเกี่ยวกับรายการที่มีความไม่แน่นอน	100
ภาคผนวก 2ก การบันทึกบัญชีต้นทุนในการรับประกันคุณภาพสินค้าด้วยวิธีเงินสด	101
บทที่ 3 หนี้สินไม่หมุนเวียน	103
ความหมายและประเภทของหนี้สินไม่หมุนเวียน	103
ตราสารหนี้	103
ข้อดีและข้อเสียในการระดมทุนผ่านตราสารหนี้	103
ประเภทของตราสารหนี้ที่เป็นหนี้สินไม่หมุนเวียน	105
สัญญาเงินกู้ระยะยาว	106
ตั๋วเงินจ่ายระยะยาว	106
พันธบัตรรัฐบาลและหุ้นกู้	106
การบัญชีสำหรับหุ้นกู้	110
การกำหนดราคาขายหุ้นกู้	111
การตัดจำหน่ายส่วนเกินหรือส่วนลดมูลค่าหุ้นกู้ตามวิธีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง	114
การบันทึกรายการบัญชีเกี่ยวกับหุ้นกู้	116
กรณีที่ 1 การจำหน่ายหุ้นกู้ในมูลค่าที่ตราไว้ ณ วันจ่ายดอกเบี้ย	118
กรณีที่ 2 การจำหน่ายหุ้นกู้ในราคาสูงกว่ามูลค่าที่ตราไว้ ณ วันจ่ายดอกเบี้ย	121
กรณีที่ 3 การจำหน่ายหุ้นกู้ในราคาต่ำกว่ามูลค่าที่ตราไว้ ณ วันจ่ายดอกเบี้ย	126
กรณีที่ 4 การจำหน่ายหุ้นกู้ในมูลค่าที่ตราไว้ระหว่างวันจ่ายดอกเบี้ย	131
กรณีที่ 5 การจำหน่ายหุ้นกู้ในราคาสูงกว่ามูลค่าที่ตราไว้ระหว่างวันจ่ายดอกเบี้ย	133
กรณีที่ 6 การจำหน่ายหุ้นกู้ในราคาต่ำกว่ามูลค่าที่ตราไว้ระหว่างวันจ่ายดอกเบี้ย	136
การบัญชีสำหรับหุ้นกู้ที่มีลักษณะพิเศษ	139
หุ้นกู้แปลงสภาพ	140
หุ้นกู้ควบใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญ	145
หุ้นกู้ชนิดไม่ระบุอัตราดอกเบี้ย	150
หุ้นกู้ชนิดที่ผู้ออกมีสิทธิ์ขอแปลงก่อนครบกำหนด	153
หุ้นกู้ที่ผ่อนชำระเป็นงวด	156
การจำหน่ายหุ้นกู้กรณีมีราคาจ่ายในการออกหุ้นกู้	156
การลดต้นทุนหุ้นกู้	161
การแสดงและการเปิดเผยข้อมูล	162
ภาคผนวก 3ก คำนิยามและการประยุกต์กับรายการค้า	166
ภาคผนวก 3จ การบัญชีสำหรับเงินกู้ยืมที่ระบุอัตราดอกเบี้ยลอยตัว	169
ภาคผนวก 3ค หนี้สินที่กำหนดให้จำนวนเงินที่ต้องชำระขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในอนาคต	172
ภาคผนวก 3ง ตารางที่ 1 ตารางค่าเงินปัจจุบัน (Present Value of 1)	176
ตารางที่ 2 ตารางค่าเงินปัจจุบัน (Present Value of Ordinary Annuity)	177

บทที่ 4 การตัดรายการหนี้สินทางการเงินและการปรับโครงสร้างหนี้	179
การชำระหนี้สิน	180
การโอนหนี้สินก่อนครบกำหนด	183
การก่อหนี้ใหม่เพื่อชดเชยหนี้เก่า	185
การปรับโครงสร้างหนี้	189
การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้	189
การปรับโครงสร้างหนี้ด้วยการโอนทรัพย์สินชำระหนี้	192
การปรับโครงสร้างหนี้ด้วยการแปลงหนี้เป็นทุน	197
การปรับโครงสร้างหนี้ด้วยการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดเกี่ยวกับกระแสเงินสดตามสัญญา	201
การปรับโครงสร้างหนี้ที่ใช้หลายวิธีประกอบกัน	212
การปรับเปลี่ยนการชำระหนี้	215
ภาคผนวก 4ก การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ตามแนวนโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย	219
ภาคผนวก 4ข ตัวอย่างงบการเงิน (บางส่วน) ของสถาบันการเงินที่รายงานทรัพย์สินลดการขยาย	223
บทที่ 5 ส่วนของเจ้าของ	227
ความหมายของส่วนของเจ้าของ	227
ส่วนของผู้ถือหุ้น	228
ตราสารทุน	232
หุ้นสามัญ	235
หุ้นบุริมสิทธิ	236
หุ้นบุริมสิทธิชนิดไม่กำหนดอัตราการจ่ายเงินปันผล	236
หุ้นบุริมสิทธิชนิดกำหนดอัตราการจ่ายเงินปันผล	237
หุ้นบุริมสิทธิชนิดให้สิทธิแก่ผู้ถือได้ก่อนได้	240
หุ้นบุริมสิทธิชนิดแปลงสภาพได้	240
หุ้นบุริมสิทธิชนิดที่ผู้ออกมีสิทธิเรียกคืนเงินได้	240
การบันทึกบัญชีและการแสดงรายการการจำหน่ายหุ้น	241
การจำหน่ายหุ้นที่ได้รับชำระค่าหุ้นครบ	241
การจำหน่ายหุ้นที่ได้รับชำระค่าหุ้นไม่ครบ	242
รายการอื่นที่จัดประเภทเป็นตราสารทุน	244
หุ้นกู้ที่มีลักษณะคล้ายหุ้น	245
สิทธิแปลงสภาพตราสารเป็นหุ้นสามัญ	245
หุ้นทุนซื้อคืน	246
การบัญชีสำหรับหุ้นทุนซื้อคืน	247
การบัญชีหุ้นทุนซื้อคืน-วิธีราคาทุน	249
การบัญชีหุ้นทุนซื้อคืน-วิธีมูลค่าที่ตราไว้	256

ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้น	
ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นร่วมกับตราสารอื่นที่กิจการออกจำหน่าย	262
การออกขายใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นแยกต่างหาก	262
การให้สิทธิแก่ผู้ถือหุ้นเดิมซื้อหุ้นสามัญที่กิจการออก	264
การให้ใบสำคัญแสดงสิทธิในการซื้อหุ้นแก่พนักงาน เจ้าหน้าที่ หรือผู้บริหารของบริษัท	265
การบัญชีสำหรับการจ่ายค่าตอบแทนให้กับพนักงานโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ที่ชำระด้วยเงินสด	274
การจัดสรรกำไร	
การตั้งสำรอง	279
การจ่ายปันผล	279
วันที่เกี่ยวข้องกับ การจ่ายปันผล	280
การบันทึกรายการเกี่ยวกับการจ่ายปันผล	281
ประเด็นที่พึงระวังเกี่ยวกับจังหวะเวลาในการจัดสรรกำไร	282
ประเภทของการจ่ายปันผล	283
การจ่ายปันผลตามปกติ	286
การจ่ายปันผลระหว่างกาล	286
การจ่ายปันผลพิเศษ	287
การจ่ายปันผลเพื่อการคืนทุน	291
การจ่ายเงินสดปันผล	291
การจ่ายปันผลเป็นหุ้น	293
การจ่ายปันผลด้วยสินทรัพย์ที่ไม่ใช่เงินสด	294
การจ่ายปันผลด้วยเงินลงทุนในหุ้นสามัญของกิจการอื่น	297
การจ่ายปันผลด้วยสินทรัพย์ที่มีใช้สินทรัพย์ทางการเงิน	297
การจ่ายปันผลเป็นตัวเงินจ่าย	308
เงินปันผลหุ้นบุริมสิทธิ	315
การแตกหุ้น	316
การรวมหุ้น	319
ภาคผนวก 5ก ตัวอย่างตราสารทุนในภาคธุรกิจ	321
ภาคผนวก 5จ พัฒนาการการบัญชีเกี่ยวกับหุ้นหุ้นซื้อคืนของประเทศไทย และมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไปของสหรัฐอเมริกา	322
ภาคผนวก 5ค ประเด็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการตั้งสำรองตามกฎหมาย	325
ภาคผนวก 5ง พัฒนาการการรายงานทางการเงินสำหรับการจ่ายหุ้นปันผล	327
ภาคผนวก 5จ วิธีการบัญชีสำหรับหุ้นปันผลที่กิจการได้รับจากการลงทุน	328
	331

บทที่ 6 กำไรต่อหุ้น	337
ความหมายของกำไรต่อหุ้น	337
กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน	338
กำไรที่ใช้ในการคำนวณกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน	338
จำนวนหุ้นที่ใช้ในการคำนวณกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน	345
จำนวนหุ้นที่ใช้ในการคำนวณกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานกรณีการเปลี่ยนแปลงจำนวนหุ้นไม่ทำให้ ทรัพยากรของกิจการเปลี่ยนแปลงไป	348
การคำนวณกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานกรณีมีการให้หุ้นปันผล	349
การคำนวณกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานกรณีมีการแตกหุ้น	351
การคำนวณกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานกรณีมีการรวมหุ้น	353
การคำนวณกำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐานกรณีมีการให้โบนัสแฝงอยู่กับการออกหุ้น	354
กำไรต่อหุ้นปรับลด	358
กำไรที่ใช้ในการคำนวณกำไรต่อหุ้นปรับลด	359
จำนวนหุ้นที่ใช้ในการคำนวณกำไรต่อหุ้นปรับลด	360
การคำนวณกำไรต่อหุ้นปรับลดกรณีที่มีตราสารแปลงสภาพ	361
การคำนวณกำไรต่อหุ้นปรับลดกรณีมีสิทธิเลือก ใบสำคัญแสดงสิทธิ และรายการเทียบเท่า	366
การคำนวณกำไรต่อหุ้นปรับลดกรณีมีตราสารที่อาจเปลี่ยนเป็นหุ้นสามัญหลายประเภท	368
การแสดงผลและการเปิดเผยข้อมูล	372
บทที่ 7 งบกระแสเงินสด	375
แนวคิดของการจัดทำงบกระแสเงินสด	376
ความหมายของงบกระแสเงินสด	376
วัตถุประสงค์ของงบกระแสเงินสด	377
การจำแนกรายการในงบกระแสเงินสด	378
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน	378
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน	379
กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน	380
รายการที่มีใจเงินสด	381
การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับหนี้สินที่เกิดจากกิจกรรมจัดหาเงิน	381
การจัดประเภทกระแสเงินสดจากดอกเบี้ย เงินปันผล และภาษีเงินได้	382
การแสดงผลรายการในงบกระแสเงินสด	384
การแสดงผลกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน	384
วิธีทางตรง	384
วิธีทางอ้อม	386
การแสดงผลกระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุนและจัดหาเงิน	388

การจัดทำงบกระแสเงินสด	389
การแสดงกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานโดยวิธีทางตรง	390
การแสดงกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงานโดยวิธีทางอ้อม	409
การคำนวณหาเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	421
การคำนวณหาเงินสดสุทธิจากกิจกรรมจัดหาเงิน	426
รายการที่มีให้เงินสด	429
การแสดงกระแสเงินสดด้วยยอดสุทธิ	430
กระแสเงินสดที่เป็นเงินตราต่างประเทศ	430
ภาคผนวก 7ก การจัดทำงบกระแสเงินสดโดยใช้กระดาษทำการ	432
บทที่ 8 การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีและการแก้ไขข้อผิดพลาด	461
ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี	461
การเปลี่ยนแปลงประเภทการทางบัญชี	462
การเปลี่ยนหนี้ที่เป็นต้นไป	463
การเปิดเผยข้อมูล	466
การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี	467
การนำนโยบายการบัญชีใหม่มาถือปฏิบัติย้อนหลัง	468
การแสดงและการเปิดเผยข้อมูล	469
การเปลี่ยนแปลงที่ไม่ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี	478
การแก้ไขข้อผิดพลาด	478
ลักษณะของข้อผิดพลาด	479
การบัญชีเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาด	481
การแสดงและการเปิดเผยข้อมูล	499
บทที่ 9 การปรับปรุงภายในและการเลิกกิจการ	507
การปรับปรุงภายในกิจการ	507
การเลิกกิจการ	510
การบัญชีสำหรับการเลิกบริษัทจำกัด	511
การบันทึกบัญชี	511
การจัดทำงบรับจ่ายเงินสด	523
ภาคผนวก 9ก การปรับปรุงภายในทางบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกา	525
ภาคผนวก 9ข การจัดทำงบการเงินตามเกณฑ์อื่นที่มีใช้เกณฑ์การดำเนินงานต่อเนื่อง	532
บทฝึกหัด	535
บรรณานุกรม	